

Marjeta Medved

Kakor Tam tako Tu

Galerija - Vrt ZDSLJU, Komenskega 8
4. september – 29. september 2012
Otvoritev: 4. 9. 2012, ob 19. uri

Društvo
likovnih
umetnikov
Ljubljana

Komenskega 8, 1000 Ljubljana, tel.: +386 1 434 9465
e-naslov: info@dlul-drustvo.si, www.dlul-drustvo.si

Rojenice so tako neločljivo povezane s človeškim življenjem, da se ne morem ločiti od misli o življenjskih skrivnostnih silah. Že dolgo, predolgo vrtim kemični svinčnik med prsti v upanju, da se mi vendarle porodi kak stavek, ki bo povedal kaj pomembnega, kaj bistvenega. Da se mi utrne vsaj metafora, s katero bom zajel iz literature, glasbe, filozofije ali drugih podob nakopičene misli in občutke, ki podpirajo in slikajo moj svet, toda venomer se le zatikam v istorečja in bolj ali manj omejene citate mož in žena, ki so to pot hodili pred mano. Za trenutek se mi zazdi, da so nam vsem razkrite te skrivnosti skozi živo izkušnjo življenja in ni dosti drugače, če nekaj od tega znamo poimenovati z besedo ali sliko ali ne. Zato je bolje, da neham v prazno sukati pisalo in potegnem nit, ki že od davnine buri človekovo domišljijo, ko si poskuša predstavljati potek življenja bodisi svojega ali koga drugega. Duhovnikom, vračem in drugim jasnovidcem je človek pripisoval sposobnost prestopanja praga očitnega in vzpostavljanja stika z nevidnimi silami vesolja, z višjimi bitji, ki bivajo v drugačnih časovno-prostorskih razmerah. Ljudje so na jasnovidce naslavljali vprašanja, da bi dobili nasvet za svoje odločitve in dejanja v prihodnosti. Orakelj, orodje duhovnih, katerim so zaupana vprašanja, lahko prevzema različne oblike, le da je dovolj nedoločna, prazna in polna hkrati, da se iz nje lahko karkoli rodi. Enim pomaga šumeenje reke ali krošnje drevesa, drugim presipanje peska, metanje kosti in brskanje po drobovini žrtvovane živali, tretjim bleščanje kristalne kroglice ali čarobnega zrcala, da le utišajo žuborenje misli in le ena od njih prodre na površje.

Ne le v preteklosti, tudi danes se marsikdo prepusti vedeževalcem, ki trdijo, da zmorejo videti v preteklost in prihodnost. Pri njih išče odgovore na svoja vprašanja, rešitve za svoje težave. Prihodnost je vedno skrivnosten a hkrati privlačen privid in kadar nekdo zbudi zaupanje ter vero v pravilnost interpretacije, zlahka nabere stranke, ki so pripravljene poslušati in plačati uslugo. Darovi za vidce niso nič novega in če je nekoč nekje od žrtvovane živali vidcu ostal najboljši del, danes to opravi bančna transakcija ali papirnati denar. Kdor pa zase trdi, da vidi, nosi del odgovornosti za dejanja tistega, komur bere. Toda čigav glas pravzaprav poslušajo ti vidci? Kdo prevaja zapis časa v podobe, ki jih potem oni prenesejo dalje? Oziroma, mogoče bi bilo bolje vprašati, kdo je zapisal usodo, ki jo zdaj jasnovidni razbirajo. Za Homerja je bila to Moira, ki je ob rojstvu človeku potegnila nit življenja, ter kasneje skrbela, da se izpolnjuje moč bogov. V Iliadi so se ji tudi olimpski bogovi morali pokoriti, čeprav so svojim priljubljenim junakom želeli nameniti drugačno zgodbo. Boginja usode se v Odiseji potroji in jo od tedaj srečujemo kot združbo treh sester, ki najdejo svojo pot tudi v kasnejši kulturo na Apeninskem polotoku, kjer tri sestre poimenujejo Parcae. Tri boginje imajo svoja imena, toda osnovno ime božanstva izhaja iz besede za delež, saj boginja usode odmerja človeku življenje, ki ga v mitih predstavlja nit. Podobno se kaže Usoda tudi v mitologijah starih Germanov in Slovanov, ki je predvsem skozi pravljice in pripovedke dosegla naš čas. Boginja, oziroma boginje usode so vedno opisovane kot predice, kjer ena nit življenja nasnuje, druga jo suka ter tretja prereže. V izročilu tako najpogosteje držijo oblast nad tremi življenjskimi obdobji, včasih pa prvi dve odmerjata srečo ter nesrečo in tretja določi konec. K otroku pridejo kmalu po rojstvu a so ljudem nevidne. Da bi se čim dlje zadržale v hiši in odmerile čim boljšo usodo, so jim ljudje postregli z vinom, pogačo in kruhom. V pravljicah je pogosto še oseba, ki zmore boginje slišati ali videti. Navadno je to pohabljen ali slep berač. Njegova napoved se sliši kot prerokba, ki se na koncu vedno izpolni.

Skupino štirih kipov, ki jih je Marjeta Medved postavila na vrt, sestavljajo tri celopostavne ženske figure in ena moška. Motiv, ki ga uprizarjajo je neposreden prikaz arhetipskega vzorca Rojenic in jasnovidnega berača. Zdi se, kot bi šlo za ilustracijo mitološke zgodbe, ki je pred nami v treh razsežnostih. Podobno je ponekod v navadi v adventnem času postavljanje jaslic. Prav primer motiva Kristusovega rojstva s prihodom treh modrecev, ki prinašajo darove, je v krščanski mitologiji zelo podoben obisku poganskih Rojenic. Toda na postavitvi v vrtu bi moral biti vsaj še novorojeni otrok, da bi sploh lahko govorili o kaki konkretni zgodbi. V preteklosti je Marjeta Medved že ustvarila dela, ki so spominjala na (lutkovno) gledališče in tudi z vnosom lastnega telesa povezala postavitev lesenih kipov s performativno tehniko, njeno telo pa so kasneje nadomestila telesa gledalcev. Tokratna postavitev v Vrtu pa se od tega nekoliko oddaljuje. Podobe štirih bitij imajo z ilustracijo mogoče skupno zgolj to, da nevidno naredijo vidno, gledališče pa se mogoče kaže v nenavadnih podrobnostih. Iz lipovega lesa iztesane figure še najbolj spominjajo na naivno, ljudsko umetnost. Ljudska umetnost pa je povezana z iskrenim verovanjem in njene podobe so vedno ikone. Za ikone pa je značilno, da arhetipsko bitje prenašajo neposredno in ne kot prisposode. Rojenice so resnično tu, one, zares. Toda tu niso samo one, tu je tudi berač, ki je najpomembnejša vez med religijskimi bitji in zemeljsko resničnostjo. On je garant, da boginje zares obstajajo, saj nam v besedi prenaša njihovo voljo. Izkušnja v Vrtu ima zato dve plati. Za nekatere so tu na ogled leseni kipi, ki spominjajo na bitja iz pravljic in ljudskih pripovedk. Prinašajo nekaj duha preteklosti v sedanost z lahkotno igrivostjo, čeprav so figure ujete v volumnne hlobov, iz katerih so izluščene. Za tiste, ki pa resnično verjamejo, pa je to srečanje religiozna izkušnja in se bodo tam resnično srečali z boginjami. Mogoče bodo celo izvedeli, kaj so jim te ob rojstvu odmerile.

Vasja Nagy

MARJETA MEDVED, Akademsko kiparka

Rojena 15. 2. 1982 v Ljubljani.

Diplomirala leta 2009 na Akademiji za likovno umetnost in oblikovanje v Ljubljani, smer kiparstvo pri prof. Juriju Smoletu.

Članica Društva slovenskih likovnih umetnikov Ljubljana.

SAMOSTOJNE RAZSTAVE:

2012 Galerija-VRT ZDSLJU
Kustos razstave Vasja Nagy
Vodja projekta Mojca Smerdu

SKUPINSKE RAZSTAVE:

2012 likovna kolonija Sreten Stojanovič, Prijedor, Srbija
2012 Galerija, Gospodarsko razstavišče, Majski salon 2012, Ljubljana
2011 Galerija Imago Sloveniae, Ljubljana
2011 Galerija ZDSLJU, Ljubljana, Vizualna interpretacija realnosti
2010 Galerija ZDSLJU, Ljubljana
2010 Artefatto, Candy world, Trst, Italija
2010 Mestna galerija Ljubljana, Nagrada sklada Vordemberge-Gildewart 2010
2010 Sveta Gora, razstava jaslic
2010 Koper, Pretorska palača, 15 žensk za 15 let
2009 Si Ti teater Ljubljana, 15 žensk za 15 let
2009 Artefatto, Luminessenze 2009, Trst, Italija
2009 Ljubljanski grad, Odprti prostor, Ljubljana
2008 Cerkev Sv. Roka, Piran, Jaslice v piranskih cerkvah posvečene Janezu Lenassiju
2007 Maska, Umetnost v primežu izobraževanja, Articuluspacticularis
2007 Ljubljanski grad, Peterokotni stolp, XVIII. kolonija diplomantov ALUO
2007 Galerija Velenje, XVIII. kolonija diplomantov ALUO
2007 Galerija Kresija, Četrtri
2006 Crossing Over 2006, Federico II., Udine, Italija
2005 Sv. Jožef, razstava jaslic
2003 Slovensko mladinsko gledališče, Sneguljčica in sedem palčkov

NAGRADE:

2010 Nominacija za nagrado sklada Vordemberge-Gildewart 2010
2006 Nagrada Akademije za likovno umetnost in oblikovanje
za posebne umetniške dosežke v letu 2005/2006

BIBLIOGRAFIJA:

2012 Atelje in umetniki, Aleksander Bassin, Tihomir Pinter
2007 Maska, Articuluspacticularis

Izdajatelj: Društvo likovnih umetnikov Ljubljana, Komenskega 8, 1000 Ljubljana /
Zanj: Jurij Dobrila / Organizacija razstave: Mojca Smerdu, Visart / Kustos: Vasja Nagy /
Besedilo: Vasja Nagy / Lektoriranje in prevod v angleščino: Nina Zelenko /
Fotografije: avtorji razstave / Oblikovanje vabila in zloženke: Društvo Visart /
Priprava in tisk: Mat-Format d.o.o. / Naklada: 200 izvodov / Ljubljana, Slovenija 2012 /
Trajanje razstave: od 4. 9. do 29. 9. 2012
www.facebook.com/pages/Ljubljana-Fine-Artists-Society/190595070994726

Mestna občina Ljubljana

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KULTURO

društvo

visart

ZVEZA DRUŠTEV
SLOVENSkih
LIKOVNIH
UMETNIKOV
ASSOCIATION
OF THE SLOVENE
FINE ARTISTS
SOCIETIES

Razstavo so omogočili Mestna občina Ljubljana, Ministrstvo za kulturo Republike Slovenije in Zveza društev slovenskih likovnih umetnikov.

